

Már kétszázezer ...

Hatéves a WebKat.hu a Neumann-házban*

Boros Andrea

A WebKat.hu (www.webkat.hu) a Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ, röviden Neumann-ház legrégebbi szolgáltatása. Az 1998 óta épülő internetes katalógusban a magyar internet-forrásokat gyűjtjük össze. Az adatbázis teljes szöve-gű visszakeresést kínál a feltárt dokumentumok-hoz, melyek között képek, dolgozatok, tanulmányok, folyóiratok, hanganyagok, e-könyvek, fotók, festmények, grafikák egyaránt megtalálhatók.

A WebKat.hu-ba kerülő internetforrásokat a Neumann-ház könyvtárosai erősen szűrik, a meglévő anyagokat pedig analitikusan is feltárják. Óhatatlanul felmerülhet a kérdés, hogy kell-e, lehet-e, érdemes-e egyáltalán katalogizálni az interne-

tet. Sokan úgy vélik, hogy fölösleges kifinomult, első látásra bonyolultnak tűnő rendszereket alkalmazni, amikor a mind népszerűbb és egyszerűbben használható keresőmotorok, sokkal nagyobb mennyiségű anyagot képesek nagyon gyorsan feldolgozni, a használó pedig nagyságrendekkel több találat között böngészhet.

Nem célunk a kérdés direkt megválaszolása, de az elmúlt hat esztendő alatt az internetforrások feltérképezésében szerzett tapasztalataink felvillantásával talán érzékeltetni tudjuk álláspontunkat is, amely egyfajta válasz az előző kérdésre.

* A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 35. nagykanizsai vándorgyűlésén, a bibliográfiai szekcióban elhangzott előadás szerkesztett változata

Csendes kopogtatás

A Neumann-ház eme szolgáltatása nagy fejlődésen ment keresztül megszűlése óta. Indulásakor, 1998-ban magyar szerzők, magyar nyelvű és magyarországi szervereken elérhető dokumentumait dolgoztuk fel, nagy hangsúlyt fektetve arra, hogy lehetőség szerint minden értékes anyag bekerüljön.

1999 szeptemberében léptünk a nyilvánosság elé 20 000 körüli rekordszámmal, mára pedig állományunk megtízszereződött, elérte a kétszázezer feldolgozott dokumentumot.

2001-ben nagyarányú fejlesztést hajtottunk végre, melynek során átszabtuk a teljes webfelületet, amit az általunk használt OLIB integrált könyvtári rendszer rugalmassága is támogatott.

Kibővült a gyűjtőkörünk is: szelektálva felvesszük az adatbázisba a külföldi szerzők magyarra fordított munkáit is, továbbá a határon túli szerverekről is bekerülnek anyagok, szintén válogatva.

A munkát jelenleg négy szakirányú képzettséggel rendelkező munkatárs végzi napi nyolc órában, de az évek során kiváló külsős szakemberekkel is dolgoztunk az ország minden tájáról, mivel a katalógizálás távolról, on-line is végezhető.

Tükörkép

A Könyvtári Figyelő 2002. 1–2. számában figyelemre méltó tanulmány jelent meg *Pajor Enikő* tollából, aki egy tanítványa segítségével 2001 decemberében 120 szegedi egyetemista és főiskolás véleményét kérdezte meg gyorskérdőív formában a Neumann-ház on-line katalógusáról.

A megkérdezetteknek, ill. azoknak, akik közülük ismerték, használták a Neumann-ház szolgáltatásait, összességében jó véleménye volt a szolgáltatások-

ról a szempontok szerinti keresésről és formai szempontból is. Például a tartalmat illetően megfogalmazódott, hogy a kulcsszavas kereséseknél nagy a releváns találatok száma és jól pontosíthatók a kérdések; a szempontok szerinti keresésénél professzionálisnak ítélték a keresési felületet, s hogy a Boole-algebra is támogatja a keresést; a témák szerinti keresésnél pedig a böngészési funkció lehetőséget ad arra, hogy az olvasó megnézze a katalógizáló által használt tárgyszavakat is.

A formai megoldásokról mondott vélemények megerősítettek bennünket abban, hogy jó megoldás volt a Neumann-ház logójából ismert „templomkövek” és színek visszaköszönése a találatoknál és más oldalaknál, bizonyítékát adva a tudatos webtervezésnek.

A kritikai észrevételekben a következők fogalmazódtak meg:

- ☉ a kulcsszavas keresés során a találatok kibontásánál problémák jelentkeztek;
- ☉ a szempontok szerinti keresésben – a professzionális keresési felület megfélemlíti az olvasót;
- ☉ az internetcímek szerinti keresésben – a kibontáskor, az esetek 40–50%-ánál kapott a felhasználó „File not found” üzenetet (kiemelések tölem B.A).

Több javaslatot is megfogalmaztak; most csak azokat említem meg, amelyeket a tanulmány megjelenése óta meg is oldottunk:

- ☉ beállítottunk egy saját fejlesztésű URL-figyelő programot, így a „File not found” típusú üzenetek száma a minimálisra csökkent;
- ☉ megvettük és használjuk a <http://www.webkat.hu> domain nevet.

* PAJOR Enikő: Tükörkép - remélhetőleg nem homályos - a WebKat.hu fejlesztés utáni változatáról. In: Könyvtári Figyelő, 2002. 1-2.sz. 43-54.p.

„Nyitva van az aranykapu, csak bújatok rajta”– jelen és a jövő

A Neumann-ház katalógusa kapu a világra. Beléphetünk általa egy gazdag és jól strukturált gyűjteménybe.

Persze, nekünk is vannak gondjaink. Az egyik például az, hogy a Google-típusú keresőkkel összevetve, sokkal kevesebben használnak minket, holott az állomány, amit kínálunk minőségí és jól kereshető. Annak érdekében, hogy jobban megismerjenek és használjanak bennünket


- ☉ oktatókörutat szervezünk;
- ☉ csoportokat fogadunk, bemutatókat tartunk;

☉ felhasználókkal teszteltetjük a katalógust.

Mit tartalmaz a WebKat.hu?

A következő kép segít annak pontosításában, mi is található a gyűjteményünkben. (lásd. 1. ábra)

A katalógus használatát néhány egyszerű példával szeretném illusztrálni. A példák a magyar szellemi élet rangos folyóirataiból merítenek. Katalógusunkban a feldolgozott tételek száma eléri a kétszázszázret, az elektronikus időszaki kiadványok száma pedig 618-ra növekedett.



Neumann-ház

A WebKat.hu 2003. augusztusában:

- 192 000 rekord
- 613 elektronikus időszaki kiadvány
- 6 775 folyóiratszám
- 61 523 folyóiratcikk

- Cél: A magyar kulturális örökség körébe tartozó internetes dokumentumok összegyűjtése egy katalógusban;
- Analitikus feltárást végzünk;
- Dokumentum lehet pl. egy kép, fotó, hangfile, festmény, egy vers, tanulmány;
- Teljes szöveges adatbázis;
- 43 909 saját anyag;

1. ábra

Nézzük a következő példákat a keresési lehetőségek bemutatására:


☞ **Kulcsszavas keresés:** a keresőmezőbe beírjuk, hogy „tiszatáj” (kisbetű-nagybetű mindegy), megnyomva a keresés gombot, 4 találatot kapunk. A tovább gombra kattintva, megjelenik a rövid találati lista (lásd. 2. ábra). A listában a 3. a keresett irodalmi folyóirat. Az ugrópontként működő főcímrre, alcímrre rákattintva, új ablakban megnyílik a webhely. Aki kíváncsi az általunk készített rövid címléírásra, az rákattinthat a részletes adatok feliratú nyomógombra.

☞ **Szempontok szerinti keresés:** a szerző mezőbe beírjuk „Csoóri” nevét, a cím mezőbe, hogy

„utolsó remény”, majd elindítva a keresést, gyorsan megkapjuk a(z) – ebben az esetben egy – találatot. A tovább gombbal kibontjuk (lásd 8. dia). A rövid találati listából is látható, hogy egy Kortárs cikkről van szó, a címre kattintva pedig megjelenik a cikk szövege is.

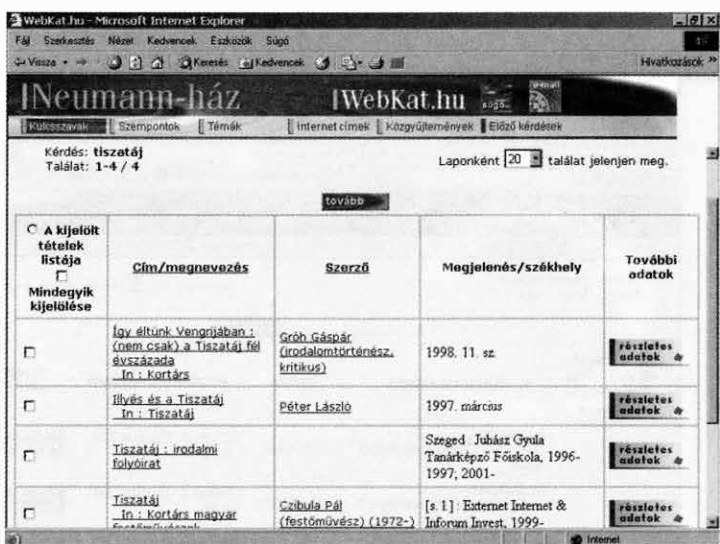
(A Kortárs felírra kattintva, behívható az időszaki kiadvány címléírása, a részletes adatoknál a cikk címléírása, és ha valaki a szerző nevére kattint, akkor másodlagos keresést végezhet a szerző művei között. (Lásd 3-4. ábra).

☞ **Téma szerinti keresés:** ha a bal oldali böngésző mezőbe beírjuk hogy „mélylélektan”,



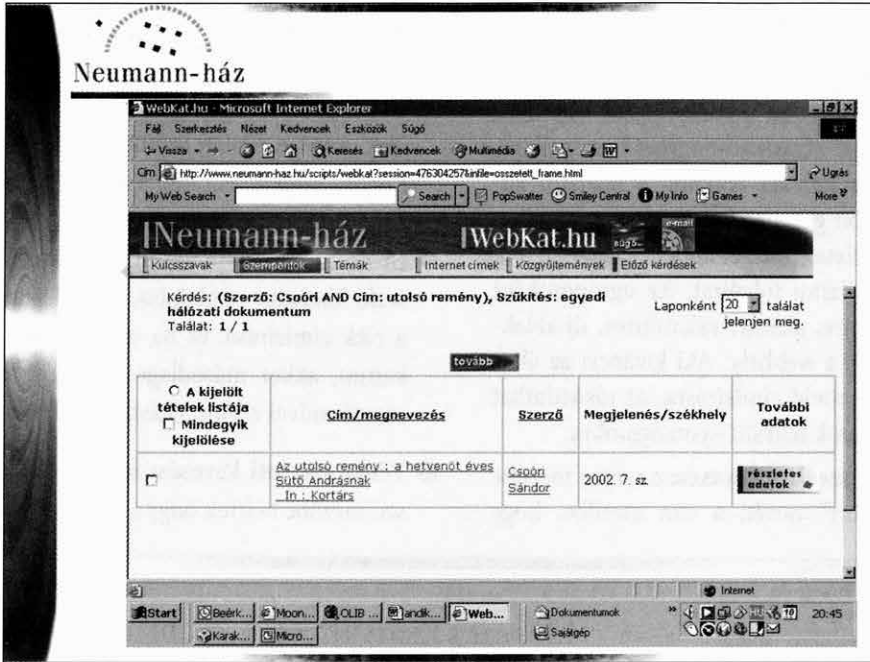
Időszaki kiadványok a WebKat.huban

Kulcsszavas keresés: tiszatáj, rövid találati lista:

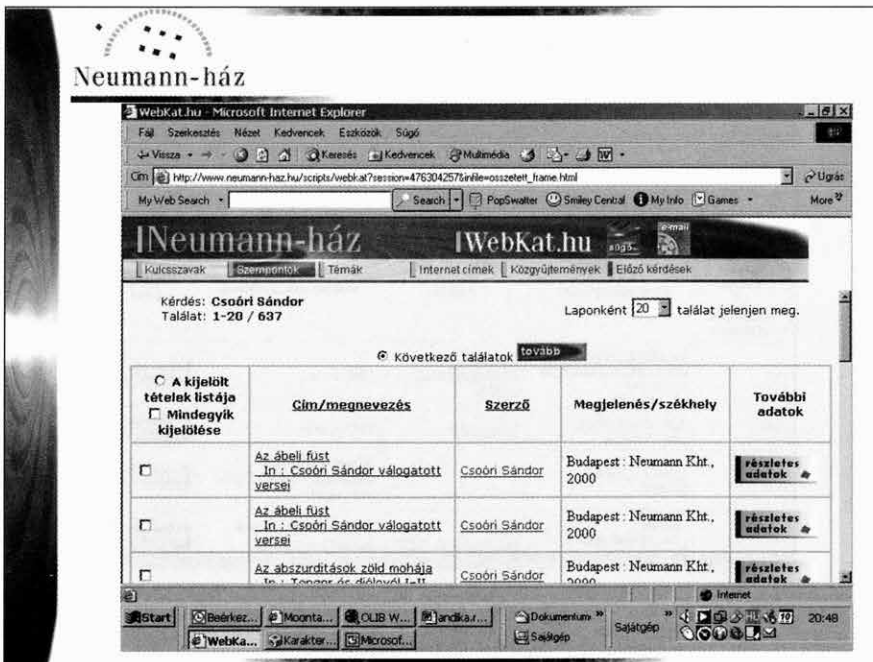


	Cím/megnevezés	Szerző	Megjelenés/székhely	További adatok
<input type="checkbox"/>	Igy éltünk Vengriában : (nem csak) a Tiszatáj felvázolása - In : Kortárs	Gróh Gáspár (irodalomtörténész, kritikus)	1998. 11. sz.	részletes adatok
<input type="checkbox"/>	Helyes és a Tiszatáj - In : Tiszatáj	Péter László	1997. március	részletes adatok
<input type="checkbox"/>	Tiszatáj : irodalmi folyóirat		Szeged Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, 1996-1997, 2001-	részletes adatok
<input type="checkbox"/>	Tiszatáj - In : Kortárs magyar	Czibula Pál (festőművész) (1972-)	[s. 1] : Eternet Internet & Inforum Invest, 1999-	részletes adatok

2. ábra



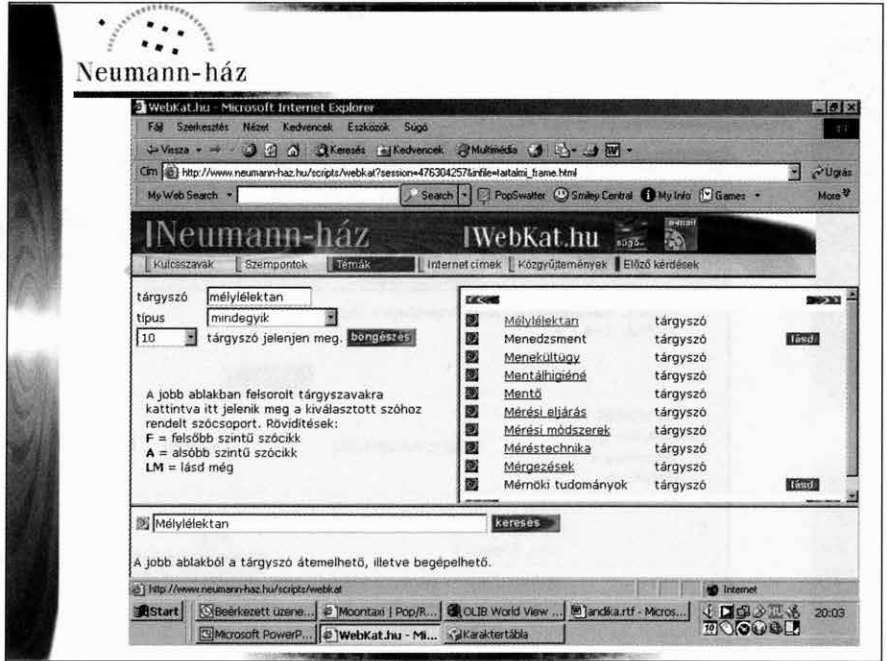
3. ábra



4. ábra

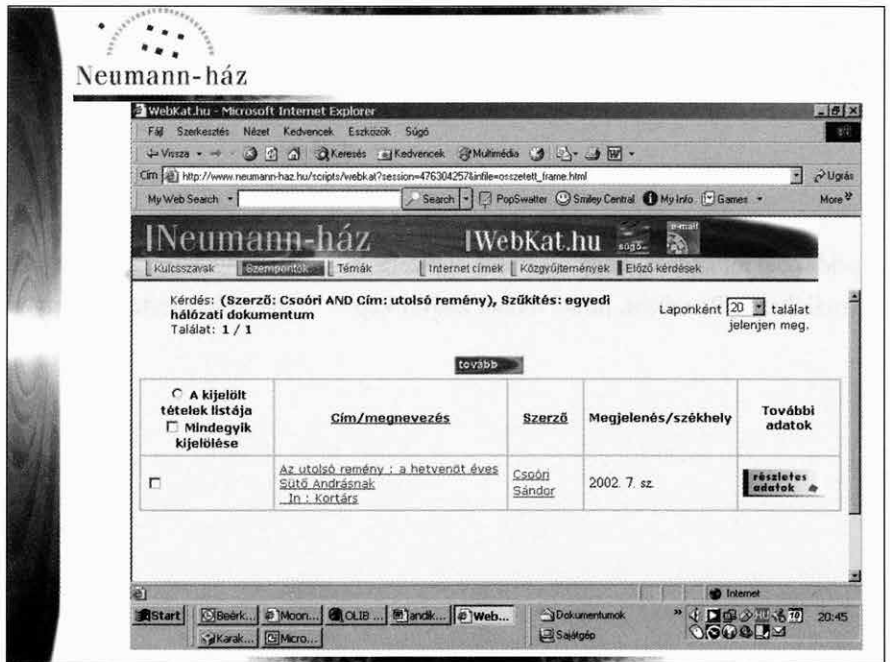
(amennyiben a pszichoanalízist írjuk be, a rendszer utalóként kezeli, de természetesen akkor is eljutunk a keresett témáig, hiszen a keresés utaló esetén is nagyon logikusan működik.)

Megnyomva a böngészés gombot, a jobb oldali keretben legördül az egész tárgyszólista, és a lista tetején látható a keresett tárgyszó. Az előtte lévő kis ikonnal áttemelhető tárgyszó a keresőmezőbe (5. ábra).



5. ábra

Ugyanígy járunk el a „Franciaország” földrajzi tárgyszóval is, és amint áttemeljük a keresőmezőbe, a rendszer alapértelmezésben hozzárendeli az AND szócskát (lásd 6. ábra). A keresés elindításával megkapjuk a két halmaz metszetét, ebben az esetben 4 találatot. A tovább gombbal kibonthatók a találatok. (Lásd. 7. ábra).



6. ábra

The screenshot shows a Microsoft Internet Explorer browser window displaying the WebKat.hu website. The search query is 'Mélylélektan AND Franciaország' with 1-4 results found. A table lists search results with columns for selection, title, author, publication location, and further details. A pop-up window shows the details for 'ORBÁN JOLÁN' and 'FREUD KÜLÖNBÖZŐ OLVASATAI: LACAN ÉS DERRIDA'.

<input type="radio"/> A kijelölt tételek listája <input type="checkbox"/> Mindegyik kijelölése	Cím/megnevezés	Szerző	Megjelenés/székhely	További adatok
<input type="checkbox"/>	Freud különböző olvasatai: Lacan és Derrida In : Thalassa	Orbán Jolán	1997. 1. szám	részletes adatok
<input type="checkbox"/>	"Mesterségem a pszichoanalízis" : párizsi beszélgetés Judith Dupont-al In : Thalassa			
<input type="checkbox"/>	"A pszichoanalízis szemszögén keresztül nézem a világot" : beszélgetés Grünberger Bélával In : Thalassa			
<input type="checkbox"/>	Rejtett gyász és titkos szerelem : részletek A burok és a mag című könyvből In : Thalassa			

ORBÁN JOLÁN
FREUD KÜLÖNBÖZŐ OLVASATAI: LACAN ÉS DERRIDA

Lacan és Derrida nemcsak külön-külön, a maguk nevében és a egymás szakterületén fellépve is, egymáshoz való viszonyukban is egészen sajátosak, amikor a filozófia és a pszichoanalízis a hat

7. ábra

A példából jól látható, hogy a keresés egyszerű és használóbarát. Remélem, minél többet kedvet kap-

nak oldalaink meglátogatására és belépnek a Neumann-ház virtuális könyvtárának kitárt kapuján.